

Karolina Filipsson
Näringsliv och samhällsbyggnad

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2027 - 2029

RUN 365-2025

Sammanfattning

Enligt Lag om kollektivtrafik (2010:1065) som trädde i kraft 1 januari 2012 ska det i varje län/region finnas en regional kollektivtrafikmyndighet. I Västerbotten är Kollektivtrafikmyndigheten sedan 2019 inrättad på Region Västerbotten. Region Västerbotten äger Länstrafiken i Västerbotten AB och dess delägda dotterbolag Bussgods i Norr AB. Region Västerbotten är även delägare i Norrtåg AB liksom Samtrafiken AB samt AB Transitio.

En kostnads- och ansvarsfördelningsmodell för Länstrafiken utformades 2005, den så kallade Västerbottensmodellen, som reglerade förhållandet mellan finansiärerna av kollektivtrafiken. I och med övergången till den nya lagstiftningen och de förändringar som skett avseende Länstrafikbolagets funktion i planeringsfrågor så har Region Västerbottens roll att planera den trafik som regionen avser att finansiera tydliggjorts. Förändringen innebär ökat politiskt ansvar för och inflytande över trafiken för regionens del.

Enligt den av fullmäktige i Region Västerbotten och länets kommuner, Västerbottensmodellen 2021 har Region Västerbotten ansvarar för linjetrafik med buss och tåg och viss anropsstyrd trafik med huvudsaklig trafikuppgift mellan kommuncentra samt sjukresor. Respektive kommun ansvarade för linjer och anropsstyrd trafik med huvudsaklig trafikuppgift inom kommunen samt färdtjänst, riksfärdtjänst, kommunala resor och skolskjutsar. Region Västerbotten finansierar utöver beställd trafik även de så kallade gemensamma kostnaderna som omfattar kundtjänst, administration, marknadsföring och IT-system. Från och med 2021 så innehåller budget från Länstrafiken även kostnaderna för den gemensamma beställningscentralen för serviceresor. Kommunerna har kostnadsansvar för den trafik som respektive finansiär beställer.

Från och med 2008 innehåller regionens trafikbeställning förutom regional busstrafik och viss anropsstyrd trafik även regional tågtrafik. Tågtrafiken administreras av Norrtåg AB, som bildades av trafikhuvudmännen i de fyra nordligaste länen för att samordna tågtrafiken i länen och genomföra ambitionerna i Norrtågsförsöket.

Planeringsförutsättningarna tillförsäkrar regionfullmäktige inflytande över utformningen av den kollektivtrafik som Region Västerbotten finansierar. Planeringsförutsättningarna innehåller regionens trafikpolitiska prioriteringar och mål samt en ekonomisk prognos för buss- och tågtrafiken, samt den gemensamma beställningscentralen under perioden som planeringsförutsättningarna avser. Prognos för tågtrafiken är framtagen av Norrtåg AB. Prognos för busstrafiken baseras på fastställd budget för Länstrafiken i Västerbotten AB för beställd busstrafik från mitten av december 2025 till mitten av december 2026 med en uppräknings om 4 % per år. Prognosen för busstrafiken inkluderar angöringsavgifter för tågtrafiken som regleras via Länstrafikens budget. Budget för Länstrafiken i Västerbotten innehåller även kostnaderna för IT-system, administration, marknadsföring, kundtjänst och beställningscentralen.

Planeringsförutsättningarna ska ligga till grund för Region Västerbottens kollektivtrafikplan för perioden 2027 – 2029. Kollektivtrafikplanen innehåller beställning av buss- och tågtrafik samt i viss begränsad anropsstyrd trafik. Kollektivtrafikplanen innehållande trafikbeställning utgör grund för

budget för trafikåret 2027 från Norrtåg AB och Länstrafiken i Västerbotten AB. Region Västerbottens anslag för kollektivtrafik bör baseras på bolagens budget för kollektivtrafiken sam beställningscentralen då dessa speglar den beställning som Region Västerbotten som finansiär gjort hos Länstrafiken respektive Norrtåg. Kollektivtrafikplanen fastställs av regionala utvecklingsnämnden.

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till regionala utvecklingsnämnden/regionstyrelsen/regionfullmäktige.

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2027 – 2029 antas.

Bedömda resultat och konsekvenser

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2027 – 2029 innehåller ekonomisk prognos för perioden avseende kommande driftanslag för Norrtåg AB och Länstrafiken i Västerbotten AB. Planeringsförutsättningarna utgår från målsättningar för utvecklingen av kollektivtrafiken i Västerbotten.

Resurser och finansiering

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2027 – 2029 utgör grund för kollektivtrafikplaner innehållande trafikbeställningar för perioden 2027 – 2029. Kollektivtrafikplanen som antas av regionala utvecklingsnämnden våren 2026 utgör därmed underlag för Region Västerbottens anslag till kollektivtrafiken 2027.

Jämställdhet

Kollektivtrafiken bidrar till att både pojkar och män samt flickor och kvinnor har möjlighet till hållbart resande. Fler kvinnor än män kollektivtrafiken för resor till/från arbetet. Kvinnors arbetsmarknadsregioner är mindre än mäns. En väl utbyggd kollektivtrafik kan bidra till positiva effekter för att vidga kvinnors arbetsmarknadsregioner.

Beredningsansvariga

Beredningsansvarig är myndighetschef vid regionala kollektivtrafikmyndigheten.

Beslutsunderlag

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2027 - 2029

Beslutet expedieras till

Regionala utvecklingsnämnden/Regionala kollektivtrafikmyndigheten
Karolina Filipsson, myndighetschef RKM